

RADNI ODNOSI

1. Ozljeda koju je radnik zadobio prilikom dolaska na posao nije ozljeda na radu u smislu članka 102., st. 1. Zakona o radu i članka 15. Zakona o zaštiti na radu.

Iz obrazloženja:

Predmet spora u parničnom postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku bio je podnositeljčin zahtjev kojim je od tuženice, Opće bolnice Vinkovci, tražila isplatu određenih novčanih iznosa na ime naknade štete zbog ozljede koju je zadobila prilikom dolaska na posao.

U parničnom postupku utvrđeno je da je 13. studenoga 2000. oko 7,00 h, prilikom dolaska na posao, podnositeljica pala ispred kirurške ambulante u kojoj je toga dana bila raspoređena kao spremačica te zadobila prijelom kosti lijeve šake. S obzirom na utvrđenje da ozljeda koju je podnositeljica zadobila pri dolasku na posao nije zadobivena pri obavljanju poslova i radnih zadataka njezinog radnog mjesta, Općinski sud u Vinkovcima zauzeo je stajalište da nisu ispunjene pretpostavke propisane člankom 102., stavkom 1. Zakona o radu, odnosno člankom 15. Zakona o zaštiti na radu, te je odbio podnositeljčin tužbeni zahtjev.

Prihvaćajući činjenična utvrđenja i pravno stajalište prvostupanjskog suda, Županijski sud

u Vukovaru odbio je podnositeljčinu žalbu kao neosnovanu i potvrdio prvostupanjsku presudu.

U konkretnom slučaju mjerodavne su odredbe članka 102., stavka 1. Zakona o radu i članka 15. Zakona o zaštiti na radu.

Članak 102., stavak 1. Zakona o radu glasi: *«Ako radnik pretrpi štetu na radu ili u svezi s radom, poslodavac je dužan radniku naknaditi štetu po općim propisima obveznog prava.»*

Članak 15. Zakona o zaštiti na radu glasi: *«Poslodavac odgovara radniku za štetu uzrokovanu ozljedom na radu, profesionalnom bolešću ili bolešću u svezi s radom po načelu objektivne odgovornosti (uzročnosti), a prema općim propisima obveznog prava.»*

Podnositeljica u ustavnoj tužbi ističe da joj je osporenim presudama povrijeđeno ustavno pravo jednakosti svih pred zakonom, zajamčeno člankom 14., stavkom 2. Ustava.

Polazeći od činjeničnog stanja utvrđenog u parničnom postupku, kao i mjerodavnih odredaba Zakona o radu i Zakona o zaštiti na radu, Ustavni sud ocjenjuje da se pravna stajališta navedena u osporenim presudama nadležnih sudova zasnivaju na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju i primjeni mjerodavnog materijalnog prava. Sud utvrđuje da su nadležni su-

dovi, polazeći od činjeničnog stanja utvrđenog u dokaznom postupku, obrazložili svoja stajališta iznesena u osporenim presudama, za koje je nedvojbeno da nisu posljedica proizvoljnog tumačenja i samovoljne primjene mjerodavnog materijalnog prava.

Iz navedenih razloga Ustavni sud nije prihvatio navode podnositeljice da joj u konkretnom slučaju nije osigurana jednakost pred zakonom, zajamčena člankom 14., stavkom 2. Ustava.

Ustavni sud RH, broj: U-III-4353/2005 od 6.3.2008.

2. Upravni odbor dioničkog društva ovlašten je sukladno odredbama ugovora o radu i odredbama internih pravilnika određivati vrijednost boda kao osnovicu za obračun plaće, a da time nije povrijeđeno ustavno pravo jednakosti građana pred zakonom.

Iz obrazloženja:

U parničnom postupku, koji je prethodio ustavnosudskom, sudovi su utvrdili da je tužitelj s podnositeljem sklopio ugovor o radu 29. ožujka 1996. za radno mjesto samostalnog referenta računa otpreme te mu je obračunata osnovna plaća od 765 bodova mjesečno te ostali dodaci na plaću prema odredbama Pravilnika o radu podnositelja od 22. ožujka 1996. godine. Nadalje, da je odredbom članka 41. Pravilnika o radu propisano da se osnovna plaća za puno radno vrijeme i uobičajeni radni učinak na poslovima na kojima radnik radi određuje na temelju broja bodova u skladu sa sistematizacijom radnih mjesta te da vrijednost boda svaki mjesec utvrđuje uprava.

Prvostupanjski sud je ocijenio da je podnositelj jednostrano mijenjao odredbu ugovora o radu, i to baš bitnu odredbu o plaći, te da je očito da je postupao nezakonito. Stoga, iako je podnositelj Pravilnikom o radu propisao da se osnovna plaća radnika utvrđuje na temelju broja bodova, a vrijednost boda za svaki mjesec određuje uprava, te je takvo smanjivanje vrijednosti boda, koje je podnositelj određivao svojim odlukama, bilo neprimjereno i nezakonito. Stajalište je prvostu-

panjskog suda da se podnositelj, donoseći takve odluke, morao savjetovati s radničkim vijećem, a što u konkretnom slučaju nije učinio.

Drugostupanjski sud je presudu suda prvog stupnja ocijenio pravilnom, navodeći očitim da su kod sklapanja ugovora o radu stranke imale u vidu izračun plaće na temelju vrijednosti boda po kojoj je sve do utuženih razdoblja podnositelj obračunavao plaće. Drugostupanjski sud u osporenoj presudi navodi: „*U situaciji kada su parnične stranke ugovorile visinu osnovne plaće na način predviđen člankom 5. ugovora o radu time se nisu suglasile da rizik poslovanja bezuvjetno prelazi na radnika, a što se u konkretnom slučaju ostvaruje. Utvrđujući različitu vrijednost boda za pojedine zaposlenike poslodavac je sebi jednostrano priskrbio pravo da određuje visinu plaće radnika bez ikakvih ograničenja, pa je time došlo do bitnog odstupanja od dotadašnjeg načina obračuna plaće što sigurno nije bila volja ugovornih strana prilikom potpisivanja ugovora o radu, pa se time nedvojbeno narušava jedno od temeljnih načela ravnopravnosti ugovornih strana. Ukoliko bi se pak prihvatilo kao pravilan način obračuna plaća poslodavca, očito da ne bi bilo zapreke da se radniku isplati plaća u iznosu od npr. jedne kune“.*

Analizom razloga ustavne tužbe, navoda i razloga istaknutih u osporenim presudama, Ustavni sud je u slučaju podnositelja utvrdio povredu odredbe članka 14., stavka 2. Ustava.

Odredbama članka 41. Pravilnika o radu podnositelja propisano je da se osnovna plaća za puno radno vrijeme i uobičajeni radni učinak na poslovima na kojima radnik radi određuje na temelju broja bodova u skladu sa sistematizacijom radnih mjesta te da vrijednost boda svaki mjesec utvrđuje uprava.

Pogrešnim Ustavni sud ocjenjuje stajalište sudova da tako određena plaća nije određiva. Naime, iznosi plaća, koje je utvrdilo nadležno tijelo podnositelja, kao poslodavca, predviđeno Poslovnikom o radu i na temelju ovlaštenja koja proizlaze iz tog Pravilnika, ne mogu se smatrati jednostrano određenim, već naprotiv, određi-

nim u skladu s odredbama članka 5. ugovora o radu i članka 41. Pravilnika o radu.

Ugovor o radu podnositelja i tužitelja, u dijelu koji se odnosi na osnove i mjerila za isplatu plaće, u skladu je s Pravilnikom o radu koji je važio u vrijeme za koje je tužitelj zahtijevao isplatu razlike plaće. Iz tog ugovora proizlazi da se tužitelj usuglasio da vrijednost boda za svaki mjesec određuje uprava podnositelja.

U skladu s navedenim, upravni odbor podnositelja bio je ovlašten smanjiti vrijednost boda, što je obrazložio poslovnim razlozima. U skladu s utvrđenjima u konkretnom predmetu i s obzirom na karakter odluke i ugovoreni način određivanja i utvrđivanja plaća za svaki mjesec te uz činjenicu da je nadležno tijelo postupalo u skladu s propisanim ovlaštenjima, ocjena je Ustavnog suda da nije učinjen propust glede primjene odredaba o savjetovanju s radničkim vijećima, a u skladu s odredbama članka 145. Zakona o radu (N.N., broj 38/95., 54/96., 17/01., 82/01, 114/03., 123/03., 142/03. i 30/04.).

Ovakvo stajalište Ustavni sud je izrazilo u odluci broj: U-III-2223/2005 od 11. siječnja 2006. godine.

Utvrđujući da je osporenim presudama podnositelju povrijeđeno ustavno pravo, zajamčeno odredbom članka 14., stavka 2. Ustava («...svi su pred Zakonom jednaki...»), Sud nije smatrao potrebnim razmatrati i ostale povrede ustavnih prava na koje podnositelj u svojoj ustavnoj tužbi ukazuje.

Ustavni sud RH, broj: U-III-301/2007. od 19.3.2008.

3. Naknadna spoznaja u odnosu na vrijeme prijave za osiguranje da radnica nije u vrijeme prijave za osiguranje bila sposobna za rad predstavlja razlog za obnovu postupka i za osporavanje statusa osiguranika.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem tuženog tijela odbijena je žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja

Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Područnog ureda S., kojim je u postupku obnovljenom po službenoj dužnosti tužiteljici osporen status osiguranice Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, te je odbijena sa zahtjevom za priznanje prava na nadoknadu plaće s osnova korištenja obveznog porodiljskog dopusta na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Odredbom čl. 5., st. 1., toč. 1. Zakona o zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 94/01., 88/02., 117/03. i 30/04.) propisno je da su prema ovom Zakonu osiguranici osobe koje su u radnom odnosu kod pravne ili fizičke osobe na području Republike Hrvatske.

Nadležnom prvostupanjskom tijelu prilikom zaprimanja prijave na obvezno zdravstveno osiguranje, s početkom rada 14. studenoga 2003., koja je zaprimljena u Područnom uredu S. dana 17. studenoga iste godine, nije bilo poznato da tužiteljica nije sposobna za rad. Tek dostavom izvješća o bolovanju izabranog doktora, kojim je tužiteljici otvoren porodiljski dopust od 27. studenoga 2003., saznalo se za tu činjenicu, pa su ispunjeni uvjeti za postupanje prema citiranoj odredbi Zakona o općem upravnom postupku.

U postupku koji je prethodio donošenju osporenog rješenja činjenično stanje je potpuno i pravilno utvrđeno, jer je izvršen uvid u ugovor o radu, presliku radne knjižice, trudničku knjižicu i izvješća o bolovanju, rodni list djeteta, te je saslušana i tužiteljica. Osim toga, pribavljen je nalaz i mišljenje stručnog tijela vještačenja koje je na temelju cjelokupne dokumentacije ocijenilo da tužiteljica na dan zasnivanja radnog odnosa nije bila sposobna obavljati poslove čišćenja, jer se nalazila u visokom stupnju trudnoće.

Slijedom navedenog, ovaj Sud nalazi da je zakonito postupilo tuženo tijelo kada je odbilo žalbu tužiteljice protiv prvostupanjskog rješenja, te prihvaća obrazloženje osporenog rješenja da se zbog navedenih okolnosti nisu ispunili uvjeti za zasnivanje radnog odnosa u skladu s radno-pravnim propisima, niti je ugovor o radu s privatnim poslodavcem sklopljen s namjerom započinjanja rada, već zbog korištenja porodiljskog dopusta koji je nastupio nakon 13 dana.

*Upravni sud Republike Hrvatske,
Us-8736/04-4 od 13.12.2007.*

4. Za štetu koju je radnik prouzrokovao kaznenim djelom primjenjuju se, glede zastare, odredbe Zakona o radu, a ne Zakona o obveznim odnosima.

Iz obrazloženja:

Dakle, nije sporno da je tuženik prouzročio tužitelju štetu u iznosu od 40.104,36 kn i da bi je u skladu sa čl. 98., st. 1. tada važećeg Zakona o radu (N.N., br. 38/95., 54/95., 65/95. i 102/98.), a sada čl. 105., st.1. Zakona o radu (N.N., br. 137/04 – pročišćeni tekst), bio dužan nadoknaditi.

Odredbom čl. 6. ranijeg Zakona o radu (sada čl. 10. pročišćenog teksta) propisano je da se na sklapanje, valjanost, prestanak ili drugo pitanje u svezi s ugovorom o radu koje nije uređeno ovim ili drugim zakonom, primjenjuju u skladu s naravi toga ugovora opći propisi obveznog prava. No, odredbom čl. 131. ranijeg Zakona o radu (sada čl. 138.) propisano je da ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno, potraživanja iz radnog odnosa zastarijeva za tri godine.

Dakle, budući da Zakon o radu propisuje rok zastare za potraživanje iz radnih odnosa, a što se odnosi i na naknadu štete, to se ne može u ovom konkretnom slučaju primijeniti opći zastarni rok iz čl. 371. Zakona o obveznim odnosima (N.N., br. 53/91., 73/91., 3/94., 7/96., 112/99. i 88/01. – dalje u tekstu: ZOO), a niti dulji rok zastare propisan čl. 377. ZOO-a, kako to pogrešno smatra prvostupanjski sud i stranke, već zastarni rok od tri godine, a koji počinje teći od dana kada je manjak utvrđen.

Kako je manjak i osoba koja za njega odgovara, a to je tuženik, utvrđen dana 12. studenoga 1999. godine, što je neosporno, a tužitelj je samo dana 14. prosinca 1999. godine postavio imovinskopravni zahtjev u kaznenom postupku o kojem međutim nije niti odlučivano, iako je kazneni postupak pravomoćno okončan još 7. prosinca 2000. godine, te kako je tužba u ovom predmetu podnesena tek 15. svibnja 2006. godine, dakle po proteku roka od tri godine, to je nastupila zastara potraživanja za cjelokupni utuženi iznos od 40.104,36 kn.

*Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2238/06-2 od
1.3.2007.*

*mr. sc. Rihard Gliha, dipl. iur.
Zagreb*